

N:o 6.

Protokoll, hållet hos Drätts-
selkammarens i Falkenberg Andra
Avdelning den 4 april 1921.

Närvarande: Herrar Anders Andersson, A. Angel, C. A. Andersson
samt J. E. Alexi.

§ 29.

Inför avdelningen hade drätseldirektören vid ett fö-
regående tillfälle anfört:

"Sedan föregående års ovanligt starka höststormar i
högst betydlig grad sönderskurit de med sandrör och strand-
havre bevuxna sanddynerna vid Skrea strand söder om Ätrans
utlopp i havet, och fara därför hotar, att dessa flygsandshöj-
der skola av vinden upprivas, samt fråga därför väckts, att
skadorna böra repareras, har avdelningen åt mig uppdragit att

inkomna med yttrande i ärendet, och vilja jag därför anföra:
Ifrågavarande dyner bestå av flygsand och utgöra gränsen mot havet för de stora flygsandsfälten, varav hela inlandet liggande terrängen långt ovanför Ågårds kronohemman en gång bestått. Gamla urkunder förtälja vilka mödor människan haft att bekämpa denna flygsand, och de första försök därtill, som man med visshet känner, förskriva sig så långt tillbaka som till år 1648. Flygsandens härjningar var före denna tid en verklig landsplåga, men nämnda år tillkom d. s. k. Halländska kontraktet, enligt vilket stadgades, att kamp emot flygsanden skulle organiseras och åtgärder vidtagas, varvid även andra än de jordägande voro pliktiga att bidra. Dessa åtgärder voro av flera slag; man använde sig av stängsel, varmed flygsandsfälten inhägnades, stengärdesgårdar, täckning med ris, tång eller lera, plantering av lur, ljung och s. k. strandhavre etc. Intet syntes emellertid verkligt hava hjälpt, och det omtalas, att i början av adertonhundratalet blev på en plats i Halland 500 tunnland ljungbevuxen utmark begravd under flygsanden.

Emellertid synes kampen i Halland hava upptagits mera allvarligt och målmedvetet omkring år 1820 av hushållningssällskapet, och bestodo dessa åtgärder då i ¹ täckning och plantering, dels med skog och dels med i-sådd av bindande mindre växter. Genom påpasslighet och energiskt fullföljande av dessa arbeten - samt synnerligen genom skogsplantering har också i huvudsak målet vunnits, och vår generation kan nu draga skördar av det arbete och den möda, som i forna tider här offrats.

Av ovanstående framgår emellertid tydligt, att den nuvarande odlingsbara eller beboeliga terrängen å betydliga delar av Hallands kuster ej vunnits från elementen utan strid, och då böra vi ej med armarna i kors i lugn tro, att allt är och förblif bra. Vi måste givätvis noga aktgiva på att de band, varmed flygsandsfälten i gångna tider bundits, ej slitas.

Nu föreligger dock det faktum, att hav och storm i förning hava åstadkommit en nog så allvarlig skada å det arbete, som en gång generation nedlagt vid Skrea strand. Stora sår

och flera genombrott hava åstadskommitté i dynbältet, ett förhållande, som kan bliva nog så hotande för bakomliggande terräng, och då i första hand för de av staden nyplanterade områdena. Enbart av denna orsak synes det sålunda kraftigt motiverat, att söka återställa stranden i sitt förutvarande skick.

Men även ett annat skäl föreligger. Å stranden har de senare åren utvecklats sig ett synnerligen livligt friluftsbadande. Stora och små, män och kvinnor ur alla klasser njuta här av sol och våg, och till denna livliga anslutning från alla bidrager obestriddligen kraftigast de ovärderliga solbad, som erhållas å dynernas sluttningar mot hav och solsida, samtidigt som dessa giva skydd mot norr. De fördelar, som allt detta innebär, hava också haft den verkan, att å Skrea strand — som är s. k. allmänning — uppstått mer än ett hundratal små badhytter. Man behöver icke vara läkare för att förstå vilken stor betydelse detta har för folkhälsan, och här i se vi sålunda vilken stor faktor dynerna äro till fromma för det allmänna även i detta avseende, och att de också enbart av denna sist framhållna orsak förtjäna att skyddas från utjämning och förintelse.

Slutligen giva dynerna en säregen och karaktäristisk form å stranden, en formation som även den i och för sig torde hava berättigande till skydd.

Då sålunda önskvärdheten av dynernas bevarande torde vara mer än väl motiverad, återstår att anvisa de åtgärder, som böra i denna riktning vidtagas.

För egen del kan jag då icke finna någon bättre metod, än att söka återställa dynerna i det skick, som de förut sedan långa tider tillbaka haft. Det vill med andra ord säga: fyll de uppkomna hålorna och utskärningarna, så att formen i möjligaste mån blir den förutvarande — den har ju själv, av vind, hav och människohand i förening deducerats fram under svunna tider — och läk sedan såren i växtbeklädningen genom ny isädd, samt bekläd därefter de nyplanterade ställena med tång såsom varande ett skyddande och näringsgivande medel för

de unga plantorna.

Samtidigt med detta arbete synes sig cirka 25 badhytter böra flyttas från sin nuvarande plats invid dynerna, antingen bakåt bakom dynerna eller också utåt mot sjön. Härigenom torde man kunna undvika en del urskärande virvelvindar, som uppstå invid dessa hytter och som skada sanddynerna.

Slutligen bör man varje år hava sin uppmärksamhet riktad på stranden, och låta så fort sår uppkomma genast läka desamma, varigenom kostnaden för vidmakthållandet nedbringas till minsta möjliga. Likaledes böra nya hytter endast få uppsättas efter anvisning av staden, vilken förordning allmänheten nog torde underordna sig för den gods sakens skull — oaktat området är, som ovan nämnts, allmänning.

Beträffande till sist kostnaderna för de förslagna åtgärdernas verkställande, så anser jag att dessa enbart böra bestridas av det allmänna, samt att arbetet bör utföras före nästa vinters inbrott. Tangpåläggningsen göres lämpligen i början av nästa höst, då nog någon storm kommer att landdriva tillräckliga mängder därav.

Efter tagen del härav hade avdelningen — också vid ett föregående tillfälle — å stranden besiktigt de uppkomna skadorna samt därvid samt-dar-vid till fullo besiktat drätselstyrelsens påpekanden men invent, att det ej torde vara samhällets sak att flytta enskildas badhytter, ävensom att sådan flyttning vore att tjäna privata intressen. Dessa borde släggas att själv flytta sina badhytter. Slutligen ifrågasatte avdelningen, huruvida icke den föreslagna fyllningen av utskärningar och sår i sanddynerna borde kunna snå, då sannolikt de skulle så småningom självläka sig.

Häremot hade då drätselstyrelsen erinrat, att det icke kunde anses tjäna privata intressen att flytta ifrågavarande badhytter, snarare tvärtom. Dessa vore nu belägna antingen i kanten av eller ock uppe på dynerna och dessa lägen torde vara mera behagliga för innesvarne än platser bakom höjderna mot norr eller för vågor och is utsatta lägen närmare vattnet. Att slägga

ägarna själva flytta sina hytter vore lönlöst, då området vore allmänning, och de aldrig fått sig anvisade andra platser, och att inlåta sig på underhandlingar med dem ang. frivillig flyttning skulle endast förhålla saken till fara för att ytterligare urskärningar skulle under tiden uppstå. Slutligen hade drätsel-direktören framhållit, att lagning och läkning med sand, strandhavre och tång ej kunde anstå, ty då skulle vind och storm, som nu fått gott fäste i de blottade särkanterna, fortsätta att uppslita dessa och sprida den lösa sanden över bakomliggan-de fält.

Häremot kunde avdelningen intet erinra men ansåg dock, isynnerhet på grund av de av drätsel-direktören påpekade vida intressen för det allmänna, som den ifrågasatta läkningen hade icke enbart för Falkenbergs stad, och då en upprivning av det gamla flyggsandsfältet ju skulle i viss mån kunna tänkas kom-
även/
ma att skada Ågårds kronohemman, att stadens kassa icke under några förhållanden rättvisligen borde ensam belastas med des-sa kostnader.

Vid den fortsatta prövning av ärendet, som under dis-kussionen företogs, hade då inom avdelningen ifrågasatts, huru-vida icke statsmedel i form av hjälp från Skogssällskapets statsarbeten skulle kunna för ändamålet vinnas, och hade den-na tanke accepterats sålunda, att avdelningen uppdragit åt drätsel-direktören, att till ett kommande sammanträde inkomma med kostnadsberäkning över de arbeten, som borde utföras.

På grund av vad sålunda inom avdelningen förekommit hade drätsel-direktören jämte statsarbetens posthavande ar-betsledare å platsen, H. J. Pettersson, upprättat följande kost-nadsberäkning, därvid utgått från Skrea Strands vestra änd-punkt och med orientering till befintliga badhytter å stran-den.

Större badhus	kvarstår.	
Vit mindre badhytt	"	
Björkska badhytten	"	
Röd badhytt i halvök	flyttas	Kr: 10:-
	Transport	Kr. 10:-

	Transport	Kr. 10:-
Fyllning och läkning av invid varande sår		Kr. 80:-
Gul badhytt å höjd	kvarstår.	
Röd " " "	"	
Grön hytt	flyttas	" 10:-
Fyllning och läkning		" 50:-
Gul, längre hytt	flyttas	" 20:-
Fyllning och läkning		" 50:-
Gul hytt med veranda	kvarstår.	
Fyllning och läkning		" 25:-
Grön hytt på höjd	kvarstår.	
Fyllning och läkning		" 10:-
Röd hytt nere	kvarstår.	
Fyllning och läkning		" 10:-
Brun hytt	flyttas	" 10:-
Röd "	"	" 10:-
Brun "	"	" 10:-
Gul " å höjd	kvarstår	
Flyttning av bank,		
fyllning och läkning		" 75:-
Grön, 8-kantig hytt	kvarstår.	
Röd fyrkantig hytt	flyttas.	" 10:-
Fyllning och läkning		" 35:-
Gul hytt å höjd	kvarstår.	
Röd " nere	"	
Grå, omålad hytt	flyttas	" 10:-
Fyllning och läkning		" 50:-
Gul hytt å höjd	kvarstår.	
Blå " " "	"	
Grå, omålad hytt	"	
Röd hytt å höjd	"	
Fyllning och läkning		" 5:-
Grå, snedstående hytt	flyttas	" 5:-
Grön hytt	kvarstår	
Röd snedstående hytt	flyttas	" 10:-
Gul hytt å höjd	kvarstår	
Fyllning och läkning		" 50:-
Transport		545:-

	Transport	Kr.	545:-
Grå, omålad hytt	flyttas	"	10:-
Grön hytt å höjd	kvarstår		
Gul " " "	"		
Röd " " "	"		
Blå " " "	"		
	Fyllning och läkning i håla	"	50:-
Röd hytt å höjd	kvarstår		
Gul " nere	"		
	Fyllning ock läkning samt framdragning av infartsväg av makadam ~~till~~ genom dynerna, 180 kvm. vägbana	"	200:-
Vit hytt	kvarstår		
Röd hytt med grön dörr	flyttas	"	10:-
Röd snedstående hytt	"	"	10:-
	Fyllning och läkning	"	25:-
Brun hytt	kvarstår		
Röd hytt med veranda	flyttas	"	10:-
" " (kullslagen)	"	"	10:-
" "	kvarstår		
Omålad hytt	"		
Brun " med trappa	"	"	100:-
	Fyllning och läkning	"	10:-
Röd " i håla	flyttas		
Grön " invid	kvarstår		
Gul " "	"		
Brun, låten hytt	"	"	75:-
	Fyllning i håla och läkning		
Röd hytt med veranda	kvarstår		
" " " "	"		
" " " "	"		
Grön "	"		
Röd "	"		
Gul "	"		
Brun "	"		
Omålad hytt å höjd	"	"	10:-
Brun "	flyttas	"	10:-
vagnhytt	"	"	1075:-

	Transport	Kr.	1075:-
	Fyllning och läkning	Kr.	50:-
Gul hytt i håla	flyttas.	"	10:-
	Fyllning och läkning.	"	50:-
Röd, lutande hytt	flyttas.	"	10:-
Röd, sexkantig hytt	kvarstår	"	
Gul hytt	flyttas	"	10:-
" "	"	"	10:-
Brun " i håla	kvarstår	"	
	Fyllning och läkning.	"	25:-
Gul hytt	flyttas	"	10:-
Röd " med veranda	kvarstår.	"	
Gul "	flyttas	"	10:-
Brunt större badhus	kvarstår.	"	
Grå hytt	flyttas	"	10:-
	Fyllning, torvflyttning och läkning	"	50:-
Röd hytt vid fyr	kvarstår.	"	
" " " "	"	"	
	Fyllning och läkning	"	15:-
		Kronor	1335:-
Virke och spik för ovan angivna flyttningar			150:-
Tångbeklädnad			140:-
Arbetsledning och tillsyn			175:-
		S:ma Kronor	1800:-

vartill komma kostnader för erforderliga frö och plantor. ”

Sedan denna kostnadskalkyl föredragits nu vid dagens sammanträde, granskats och lämnats utan anmärkning, beslöt avdelningen, då av det anförda obestriddigen framginge, att de föreslagna arbetena komma att tjäna vida allmänna intressen än Falkenbergs stads, att hos Skogssällskapets Statsarbeten i Göteborg göra förfrågan, huruvida Statsarbeten skulle vara villiga att under innevarande år såsom nödhjälpsarbete ombesörja de föreslagna åtgärdernas verkställande, och i så fall under vilka villkor.

Protokoll, hållet hos drätsel-
kammarens andra avdelning den 7 juni 1922.
Närvarande: Herrar Anders Andersson, C.A. Andersson
A. Angel och J.E. Alexi.

§ 45.

Granskades av stadsingeniörskontoret uppgjord karta över Skrea badstrand med därå inritade nu å stranden belägna badhytter.

I enlighet med av drätselkammaren förut fattat beslut beslöt avdelningen, att nya badhus och badhus, som flyttas från sitt nuvarande gamla läge, skola anvisas plats i stranden följande linier, antingen bakom dynerna eller framför desamma.

Den bakre linien borde hållas ungefär 17,5 meter från nuvarande stängslet i tångallmännings norra gräns och linien framför skulle gå cirka 9 meter närmare stranden än badhusens nuvarande läge.

Vid nyplacering av badhus skulle ägare själv få välja linie. Vidare skulle i linie för varje badhytt i medeltal få disponeras cirka 5,0 meters frontplats. Vid liniernas nybyggnad skulle början få göras antingen vid ändpunkterna i öster och vester eller ock vid stora infartsvägen till stranden.

De badhytter, som placerades i linien framför dynerna, skulle förläggas på lämpliga pålar så högt, att hytternas golvyta komme att ligga cirka en meter över underliggande strandplan.